संस्कृतभारती (उत्तरतमिळनाडु)
पत्राचारद्वारा संस्कृतम्
परीक्षा – कोविदः - जूलै - २०२२
उत्तरदीपिका

प्रथमः भागः

I. (क) समस्तपदं समासनाम च लिखत (पञ्चानाम्) (5)

१. जगत: नाथ: कृष्ण:। ..... जगन्नाथ: / ष. तत्पुरुषः

२. पाट्ना इति नगरं कुत्रास्ति? .....पाट्नानगरम् /सम्भावनापूर्वपदकर्मधारयः

३.बलम् अनतिक्रम्य कार्यं कुरु। यथाबलम्/अव्ययीभावः

४. विषय: ज्ञातः। न सन्देह: अत्र। असन्देह: / नञ् तत्पुरुषः

५. त्रिगुणितं शतं जना: आसन्। त्रिशतम् /मध्यमपदलोपी कर्मधारयः

६. पद्मं नाभौ यस्य सोऽत्र विराजते। पद्मनाभ: /व्यधिकरणबहुव्रीहिः

७. उमा प्रसन्नेन मुखेन गणेशं पश्यति। प्रसन्नमुखेन / वि. पूर्वपदकर्मधारय:

(ख) समस्तपदानां विग्रहवाक्यं लिखित्वा समासनाम लिखत (दशानाम्) (10)

स्थितप्रज्ञ:, गुणातीत: , नरर्षभ: हस्तमुक्त:, अनादि:, विराग:, पूर्वाह्ण:, अध्यात्मम्, पञ्चपात्रम्, क्रूरारि:, नाट्यप्रवीणा, ज्ञानधनम् , जनहितम् , सर्पनकुलम्।

विग्रह वाक्यम्	समासनाम
१) स्थिता प्रज्ञा यस्य स:	समानाधिकरणबहुव्रीहिः
२)गुणान् अतीत:	द्वि. तत्पुरुष:
३) नर: ऋषभ: इव	उपमानोत्तरपदकर्मधारय:
४)हस्तात् मुक्त:	प. तत्पुरुष:
५)न आदि: यस्य स:	नञ् बहुव्रीहिः
६)विगत: राग: यस्मात् स:	समानाधिकरणबहुव्रीहिः
७)पूर्वम् अह्न:	प्र. तत्पुरुष:
८)आत्मनि इति	अव्ययीभाव:
९)पञ्चानां पात्राणां समाहार:	द्विगु
१०)क्रूरश्च असौ अरिश्च / क्रूरः अरिः	वि. पूर्वपदकर्मधारय:
११)नाट्ये प्रवीणा	स. तत्पुरुष:
१२)ज्ञानम् एव धनम्	अवधारणापूर्वपद कर्मधारय:
१३) जनेभ्य: हितम्	च. तत्पुरुष:

१४) सर्पश्च नकुलश्च अनयो: समाहार: समाहारद्वन्द्व

II. (क) यथोचितं तद्धितान्त-पदानां विग्रहवाक्यं / तद्धितान्त-पदं लिखत। (सप्तानाम्) (7)

१. वैष्णव: विष्णुं आश्रयति। विष्णो: अयम्

२. क्लीबस्य भाव: मास्तु इति श्रीकृष्ण: अवदत्। क्लैब्यम्

३)स: दयावान् पुरुष:। दया अस्य अस्तीति (मतुप्)

५)मम स्वस्रीया अद्य आगच्छति। स्वसु: अपत्यं स्त्री

६) `सौमित्रिः इत्यस्य भ्राता श्रीरामः। सुमित्रायाः अपत्यं पुमान्

७) गुणी गुणिनं न वेत्ति। गुण: अस्य अस्तीति

८) विश्वस्य वाङ्मयेषु वेदा: (प्राचीन-तरप् /तमप्)। प्राचीनतमा:

III.(क) आवरणे दत्तानां धातूनां णिजन्तं रूपं लिखत। (5)

१.गत वर्षद्वये शिक्षका: सङ्गणकेन पाठान् (दृश्/ पश्य) पाठितवन्त:। दर्शयित्वा

२. त्वं कार्यं मा कुरु। तेन (कृ)। कारय

३. तं (स्मृ) प्रयत्नं करोतु। स्मारयितुं

४.सा सर्वान् (हस्) अस्ति। हासयन्ती

५. माता शिशुं क्षीरं (पा / पिब्)। पाययति

(ख) यथोचितं सन्नन्तपदानां विग्रहवाक्यानि /सनन्तपदानि लिखत। (5)

१. जिज्ञासया ज्ञानवर्धनं भवति। ज्ञातुमिच्छया

२. त्वं मन्त्री भवितुमिच्छसि किम् ? बुभूषसे /बुभूषसि

३. भगवान् अस्मान् रिरक्षिषति। रक्षितुमिच्छति

४. विनायक: महाभारतं लेखितुम् इच्छु: आसीत्। लिलिखिषु:

५.जनानां मोक्तुमिच्छा उचिता। मुमुक्षा

IV (क) परस्परसम्बद्धान् मेलयत। (5)

१) मुकुन्दमाला - क्षमाराव् (५)

२) भास: - वेङ्कटाध्वरि: (४)

३) नाटकम् - कुलशेखर: (१)

४) सुभाषितकौस्तुभ: - डिम: (३)

५) रामदासचरितम् - गणपतिशास्त्री (२)

(ख) उचितं चिह्नम् / गणनाम च लिखत। **(5)**

		चिह्नम्	**गणनाम**
उदा:-	प्रेषित	- UU	भगण:
	१) चलति	UUU	नगण:
	२) जगाम	U-U	जगण:
	३) गोविन्द:	---	मगण:
	४) पुरुष:	UU-	सगण:
	५) भक्षणम्	-U-	रगण:

(ग) पदविवरणं (अन्त-लिङ्ग-विभक्ति-वचनानि / धातु-लकार-पुरुष-वचनानि) लिखत।
(4)

उपानयत् , राज्ञे, पालयितु: , गाम् ।

१. उप-उपसर्गपूर्वकः नी धातु, लङ् लकारः, प्र.पु. एक.व.
२. नकारान्त पुंलिङ्गः राजन् शब्दः च. वि, ए. व
३. ऋकारान्तः पुं पालयितृ ष वि. ए.व
४. ओ स्त्री गो शब्दः द्वि. वि, ए. व

द्वितीय: भाग: - (संस्कृतेन / तमिळभाषया / आङ्लभाषया वा उत्तराणि लिखत)

V (क) एकस्य श्लोकस्य अन्वयरचनां, तात्पर्यम्, एकस्य समस्तपदस्य विग्रहवाक्यं च लिखत|
(6)

१. तस्याः खुरन्यासपवित्रपांसुमपांसुलानां धुरि कीर्तनीया।
मार्गं मनुष्येश्वरधर्मपत्नी श्रुतेरिवार्थं स्मृतिरन्वगच्छत् ॥ (द्वितीय: पाठ: ।)

अथवा

२ एकातपत्रं जगतः प्रभुत्वं नवं वयः कान्तमिदं वपुश्च।
अल्पस्य हेतोर्बहु हातुमिच्छन्विचारमूढः प्रतिभासि मे त्वम् ॥ (सप्तम: पाठ: ।)

(ख) एकस्य सुभाषितस्य पदविभागं, तात्पर्यं च लिखत। **(4)**

१. सुहृद्भिराप्तैरसकृद्विचारितं स्वयं च बुद्ध्या प्रविचारिताश्रयम्।

करोति कार्यं खलु य: स बुद्धिमान् स एव लक्ष्म्या यशसां च भाजनम्।। (अष्टम: पाठ: ।)

अथवा

२.अकृत्यं नैव कर्तव्यं प्राणत्यागेऽपि संस्थिते ।

न च कृत्यं परित्याज्यमेष धर्म: सनातन: ।। (द्वितीय: पाठ: ।)

VI (क) ३-४ वाक्यै: उत्तरं लिखत। द्वयो: (6)

१.तद्धितान्त प्रत्यया: - इत्येतं विषयं विवृणोतु। (प्रथम,द्वितीय-तृतीयपाठाः)

२. नलमहाराज: कीदृश: आसीत् ? (षष्ठ: पाठ:)

३.छन्दसि कति गणा: ? ते के ? (अष्टम: पाठ: ।)

४.'एतादृशा: सज्जना: जगति अतीव विरलाः सन्ति' ? कीदृशा: इति सुभाषितकार: चिन्तयति ?

(पञ्चम: पाठ: ।)

(ख) वाक्ये प्रयुक्तम् अलङ्कारं सलक्षणं विवृणुत। (एकम्) (3)

१) रामस्य मुखचन्द्रः दृष्ट्वा सर्वे आह्लादिताः। (रूपकम् –सप्तमः पाठः)

२) अगस्त्यः समुद्रमपिबत् ।किम् असाध्यं महात्मनाम् ? (अर्थान्तरन्यासः – सप्तमः पाठः)

VII (क) अधोदत्त-विषयमधिकृत्य ४-५ वाक्यै: लघुटिप्पणीं लिखत। (एकम्) (3)

१) योगदर्शनम् २) गद्यकाव्यम् ३) स्तोत्रकाव्यम् l (६/ २/८ पाठा:)

(ख) अधोदत्त-ग्रन्थकारस्य परिचयं ४-५ वाक्यै: लिखत। (एकम्) (3)

१) वराहमिहीर: २) भोजदेव: ३) क्षेमेन्द्र: । (३/५/८ पाठा:)

तृतीय: भाग: (संस्कृतेन उत्तराणि लिखत)

VIII (क) वाक्यं साधु उत असाधु इति लिखत। (5)

१. महाजनस्य सम्पर्क: औन्नत्यं ददाति। साधु

२ वारिवाहा: सस्यम् अदन्ति। असाधु

३. चार्वाकदर्शनस्य प्रवर्तक: कणाद: । असाधु

४. 'शिशुपालवधम्' 'किरातार्जुनीयम्' इति महाकाव्ययोः समानता दृश्यते। साधु

५. 'कर्णेन दत्तमेतत्' अत्र अर्थान्तरन्यास: प्रयुक्त: । असाधु

(ख) ससन्दर्भं संस्कृतभाषया ५-६ वाक्यैः व्याख्यानं कुरुत ।(द्वयोः) (6)

१. 'रतिदेवि ! साहसं मा कुरू' । (द्वितीयः पाठः ।)

२. 'महाराज! दमयन्तीम् अस्माकम् इच्छां निवेदयतु ' । (सप्तमः पाठः ।)

३. ततः सेनासहिताः सर्वे इन्द्रादयः तारकासुराभिमुखं प्रस्थिताः । (पञ्चमः पाठः ।)

४. 'एतेषु कः वा नलमहाराजः इति ज्ञातुं मां यूयम् अनुगृह्णीत'। (नवमः पाठः ।)

(ग) अधोदत्तानि पदानि उपयुज्य कथां लिखत। (6)

स्वर्गलोकः - सर्वदा देवदानवसंघर्षः- महाविष्णोः बोधनम् - न प्रयोजनाय- द्वयोः मध्ये भोजनस्पर्धां निश्चितवान् - विजेतारः स्वर्गलोकराजानः भवेयुः- स्पर्धानियमः भोजने कूर्परस्य(elbow) अञ्चनं (bending) न- दानवाः भ्रान्ताः - न खादन्ति- देवाः परस्परं भोजयन्ति स्म- दानवाः पराजिताः - देवाः नाकलोकराज्यं प्राप्ताः -

बुद्धिर्यस्य बलं तस्य निर्बुद्धेस्तु कुतो बलम् ।

१) कथारचनम् (4)

१)सूक्तेः अर्थं लिखत। (1) बुद्धिः यस्य अस्ति सः बलवान् भवति । यस्य नास्ति सः बलहीन एव ।

२) अस्याः कथायाः उचितं शीर्षकं ददातु । (1)

IX (क) अधः दत्तयोः शीर्षकयोः एकमधिकृत्य ८-१० वाक्यैः प्रबन्धं रचयत । (6)

१) नेशनल एजुकेशन पालिसी 2021 – ``नूतनशिक्षानीतिः'' -एतस्य लाभः संस्कृतवर्धने कथं भवेत्?

अथवा

२) अन्तर्जालस्य दुष्प्रभावात् रक्षणोपायाः |

(ख) एकं विषयम् अधिकृत्य पत्रलेखनं कुरुत |

४ - ५ वाक्यैः संस्कृतप्रशिक्षणवर्गस्य स्वस्य अनुभवं वर्णयन् मित्राय पत्रं लिखत ।

अथवा **(6)**

कोविद-पठनस्य स्वानुभवं वर्णयन् बन्धुजनाय पत्रं लिखत |

लसतु संस्कृतम् जयतु भारतम्

॥ शुभम् ॥